

RAPORT DE ACTIVITATE PE ANUL 2024

CAPITOLUL I. PREZENTARE GENERALĂ A COMISIEI

1.1. Rol și obiective

În anul 2024, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României a promovat o politică activă în vederea asigurării unei susțineri reale pentru apărarea drepturilor omului, afirmarea, păstrarea și promovarea identității etnice, lingvistice și religioase.

Comisia are un profil modern și european, cu o activitate transparentă, bazată pe principii de management contemporan, personal competent, inițiativă și eficiență. Toate aceste elemente răspund exigențelor unui standard de performanță, fiind demonstrate atât prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat cât și prin crearea unui dialog cu reprezentanții ministerelor, autorităților subordonate acestora și ai societății civile (organizații neguvernamentale și sindicate).

1.2. Fundament legal și atribuții

(1) Potrivit Regulamentului de organizare și funcționare, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități are următoarele atribuții principale:

- a) examinează proiecte de lege și propuneri legislative care vizează drepturile omului, minoritățile naționale, cultele religioase și egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei, în vederea elaborării rapoartelor sau avizelor;
- b) solicită rapoarte, informații și documente de la autoritățile publice; efectuează anchete parlamentare la solicitarea Biroului permanent, căruia îi prezintă raport;
- c) controlează modul în care ministerele de resort și celelalte organe ale administrației publice respectă drepturile omului, ale minorităților naționale și ale cultelor religioase, precum și principiul egalității de șanse, a tratamentului între bărbați și femei, în domeniile lor specifice de activitate;
- d) dezbate și hotărăște asupra altor probleme, la sesizarea Biroului permanent;
- e) invită să participe la dezbateri specialiști sau reprezentanți ai autorităților publice;
- f) constituie subcomisii și stabilește competența și sarcinile acestora;
- g) la propunerea președintelui desemnează unul sau mai mulți raportori dintre membri săi asupra inițiativei legislative;

- h) poate ține ședințe comune cu alte comisii parlamentare, în vederea redactării unui raport comun;
- i) poate iniția anchete parlamentare, în limitele și condițiile prevăzute în Regulamentul Senatului, republicat;
- j) decide asupra modului de soluționare a petițiilor care i-au fost repartizate de Biroul permanent sau care sunt adresate direct spre examinare;
- k) în cazul ședințelor comune cu comisia similară din Camera Deputaților, hotărârile se iau în conformitate cu Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului;
- l) audiază, în ședință comună cu comisia similară a Camerei Deputaților sau cu alte comisii permanente ale Senatului sau ale Camerei Deputaților, candidații pentru funcția de ministru, în ale cărui atribuții intră reglementarea drepturilor omului, a egalității de șanse, cultelor și minorităților naționale;
- m) întocmește, în vederea supunerii dezbaterii și adoptării Senatului, rapoarte privind numirile, confirmările sau avizele pentru numiri în funcții, care, potrivit Constituției și legii, se fac de către Senat.

(2) În vederea elaborării rapoartelor sau avizelor, Comisia dezbate și analizează proiecte și propuneri legislative cu privire la:

- a) eliminarea tuturor formelor de discriminare bazate pe criterii de sex, rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, orientare sexuală, cultură, situație socio-economică, statut marital, dizabilități;
- b) eliminarea tuturor formelor de discriminare care au ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului sau a altor drepturi recunoscute de lege în viața politică, economică, socială, culturală sau în alte domenii;
- c) îmbunătățirea condiției femeii în societate, combaterea violenței împotriva femeilor, prevenirea și combaterea traficului de persoane umane;
- d) integrarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați în fundamentarea inițiativelor legislative, a politicilor publice și a programelor naționale;
- e) promovarea unei reprezentări echilibrate între femei și bărbați în viața politică și publică, promovarea egalității de șanse, inclusiv egalitatea dintre femei și bărbați cu privire la oportunitățile de pe piața muncii și tratament la locul de muncă;
- f) eliminarea oricărui stereotip privind rolurile femeilor și bărbaților la toate nivelurile și în toate formele de educație.

CAPITOLUL II. ACTIVITATEA LEGISLATIVĂ ȘI DE CONTROL PARLAMENTAR ÎN 2024

2.1. Avize, rapoarte și documente europene examinate

În baza atribuțiilor conferite de Regulament, în cursul anului 2024, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a emis **avize/rapoarte/procese-verbale asupra a 320 de inițiative legislative și documente europene.**

Staff-ul Comisiei a răspuns tuturor solicitărilor primite de la organizațiile europene, în ceea ce privește consultarea interparlamentară pe problematica drepturilor omului, egalității de șanse,

egalității de gen, cultelor și minorităților. De asemenea, a sprijinit biroul Comisiei în exercitarea funcției de control parlamentar, prin formularea de întrebări, interpelări și declarații politice.

Totodată, din punct de vedere juridic și constituțional, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități deține un rol decisiv în procesul de legiferare, în conformitate cu prevederile Regulamentului Senatului și ale art. 75 din Constituția României. Fiind Camera decizională pentru anumite proiecte de lege și propuneri legislative adoptate de Camera Deputaților în domenii sensibile precum protecția drepturilor și libertăților fundamentale, egalitatea de șanse și cultele religioase, Comisia își exercită responsabilitatea finală în adoptarea reglementărilor esențiale pentru societate. Prin activitatea sa, aceasta contribuie semnificativ la conturarea politicilor publice în materie de drepturi ale omului, asigurându-se că legislația adoptată respectă principiile democratice și promovează valorile unui stat de drept.

Indiferent de modul în care Comisia este sesizată – pentru aviz sau pentru întocmirea unui raport – fiecare proiect sau inițiativă legislativă este tratată cu aceeași seriozitate și rigoare. În nenumărate situații, deși Comisia a avut doar un rol consultativ prin formularea unui aviz, amendamentele sale au fost adoptate ulterior de comisiile raportoare și însușite în forma finală a legii. Acest fapt dovedește impactul real pe care îl pot avea observațiile, recomandările și propunerile Comisiei, chiar și atunci când avizul nu are, din punct de vedere formal, caracter decizional.

De altfel, realitatea parlamentară a demonstrat că **“un simplu aviz”** are capacitatea de a modela conținutul normativ al unui proiect legislativ, în momentul în care amendamentele formulate pe fond sunt judicios argumentate. În practică, s-a constatat adesea o **falsă impresie** potrivit căreia, neavând atribuții de comisie raportoare, Comisia ar analiza mai puțin atent proiectele sau inițiativele de lege. Dimpotrivă, experiența demonstrează că membrii Comisiei aplică aceeași metodologie de lucru și exigență profesională, indiferent de tipul sesizării.

Seriozitatea și responsabilitatea cu care se evaluează fiecare proiect – fie că este pentru emiterea unui aviz, fie că este pentru elaborarea unui raport – asigură o analiză amplă și documentată. Scopul rămâne același: **de a contribui la redactarea unei legislații clare, coerente și corelate cu principiile fundamentale ale statului de drept**, precum și cu nevoile reale ale societății. Astfel, propunerile de îmbunătățire provenite din partea Comisiei și transmise comisiilor raportoare beneficiază de credibilitate și își dovedesc, în repetate rânduri, utilitatea practică în redactarea formei finale a actului normativ.

2.2. Funcția de control parlamentar

- Formularea de întrebări și interpelări pe teme din domeniul de competență al Comisiei (drepturile omului, minorități, culte, egalitate de șanse și de gen);
- Organizarea de audieri și întâlniri cu reprezentanții ministerelor și ai autorităților publice;
- Transmiterea de recomandări și puncte de vedere cu privire la implementarea politicilor din sfera drepturilor omului.

CAPITOLUL III. MONITORIZAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

3.1. Colaborarea cu Consiliul de Monitorizare a Convenției ONU

Comisia a avut numeroase întâlniri cu președintele Consiliului de monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, instituit prin Legea nr. 8/2016, precum și cu staff-ul acestei instituții, pe tema sprijinului instituțional și a rolului Consiliului în monitorizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități aflate în instituții.

Legea nr. 8/2016 a creat următoarele mecanisme:

- **Consiliul de Monitorizare**, autoritate administrativă autonomă cu personalitate juridică, sub control parlamentar;
- **Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități**, desemnată ca mecanism de coordonare privind implementarea Convenției;
- Puncte de contact în ministerele relevante (Ministerul Educației, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății etc.).

3.2. Atribuții principale ale Consiliului de Monitorizare

Potrivit art. 4 din Legea nr. 8/2016, Consiliul de Monitorizare:

- Examinează în mod regulat respectarea exercitării drepturilor persoanelor cu dizabilități în instituțiile rezidențiale;
- Face recomandări și verifică legalitatea prezenței persoanelor cu dizabilități în respectivele instituții;
- Sesizează organele judiciare competente când există indicii de fapte de natură penală;
- Colaborează cu Avocatul Poporului și cu Punctele de contact desemnate la nivelul ministerelor.

3.3. Rezultate și propuneri

Comisia a sprijinit consolidarea mecanismelor de control și monitorizare și a solicitat o evaluare periodică a situației instituțiilor care găzduiesc persoane cu dizabilități. În urma dezbaterilor, s-a subliniat necesitatea unor planuri de acțiune concrete pentru îmbunătățirea vieții adulților și copiilor cu dizabilități, precum și necesitatea colaborării interinstituționale pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale ale acestora.

CAPITOLUL IV. ACTIVITATEA DE AVIZARE ȘI RAPORTARE ASUPRA PROPUNERILOR LEGISLATIVE

4.1. Procesul de avizare

Avizele dezbătute de membrii Comisiei au avut un rol important în cadrul comisiilor sesizate în fond. Aceste avize au fost examinate în prezența inițiatorilor și a invitaților din ministerele vizate, precum și a reprezentanților societății civile. În urma analizei, au fost formulate amendamente și propuneri, discutate ulterior în comisiile raportoare și în plen.

4.2. Colaborarea cu alte comisii parlamentare

Colaborarea frecventă cu Comisia Juridică și alte comisii sesizate în fond a permis întocmirea de rapoarte comune și amânarea unor proiecte de lege pentru evaluări mai atente, având în vedere complexitatea reglementărilor și numărul mare de amendamente primite.

4.3. Transparență și comunicare

Pentru a asigura transparența decizională, ședințele în care au fost dezbătute avizele și rapoartele au fost deschise presei, iar hotărârile Comisiei au fost comunicate prin agențiile de presă. Această abordare a contribuit la o informare clară și accesibilă pentru public.

CAPITOLUL V. GESTIONAREA PETIȚIILOR ȘI MEMORIILOR PRIMITE DE COMISIE

5.1. Statistici și tematică

Pe tot parcursul anului 2024, Comisia a primit **97 de petiții/memorii** din partea cetățenilor cu privire la:

- încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate;
- diminuarea drepturilor bănești prin deciziile de pensie emise de casele județene de pensii;
- nerespectarea drepturilor cetățenilor aflați în zonele de conflict din Ucraina;
- încălcarea drepturilor persoanelor care au solicitat acordarea cetățeniei punând accent pe termenul prea mare de soluționare a dosarelor;
- nerespectarea prevederilor legale referitoare la accesul persoanelor cu dizabilități, potrivit prevederilor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, care beneficiază de următoarele drepturi:
 - a) ocrotirea sănătății - prevenire, tratament și recuperare;
 - b) educație și formare profesională;
 - c) ocuparea și adaptarea locului de muncă, orientare și reconversie profesională;
 - d) asistență socială, respectiv servicii sociale și prestații sociale;
 - e) locuință, amenajarea mediului de viață personal ambiant, transport, acces la mediul fizic, informațional și comunicațional;
 - f) petrecerea timpului liber, acces la cultură, sport, turism;
 - g) asistență juridică;
 - h) facilități fiscale;
 - i) evaluare și reevaluare prin examinarea la domiciliu a persoanelor nedeplasabile de către membrii comisiei de evaluare, la un interval de 2 ani.
- semnalarea aspectelor referitoare la gestionarea despăgubirilor din sectorul asigurărilor;
- sesizări cu privire la situații rezidențiale;
- sesizarea unor situații de bullying în școli;
- retrocedarea drepturilor de proprietate intelectuală confiscate de regimul comunist;
- încălcarea dreptului la sănătate;
- diverse.

Multe memorii ne sunt trimise de către deținuții din penitenciare care vor să denunțe relele tratamente la care sunt supuși, privarea de anumite drepturi și faptul că nu au parte de o judecată dreaptă și promptă.

Multe petiții ne solicită să luăm măsuri în ceea ce privește verificarea și controlarea hotărârilor judecătorești. Acest lucru ne determină să deducem faptul că oamenii nu sunt informați în privința faptului că justiția este unică, dreaptă și egală pentru toți și rolul ei este de a apăra interesele cetățeanului.

Petiționarii reclamă faptul că cercetările judecătorești sunt extrem de anevoioase și de lungă durată criticându-se dreptul de apărare al cetățeanului, lucru avut în vedere în cadrul comisiei noastre, în vederea inițierii unei propuneri legislative.

În urma dezbaterii petițiilor/memoriilor s-a hotărât redirectionarea acestora către instituțiile abilitate, potrivit domeniului de competență, către grupurile parlamentare, acolo unde se viza modificarea legislației, sau s-a răspuns petentului că, în conformitate cu Regulamentul Senatului, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități nu este abilitată să intervină în sfera de competență a altor instituții ale statului. Dacă s-ar proceda în sens contrar, s-ar încălca principiul separației puterilor în stat, potrivit art.1 alin.(4) din Constituția României care prevede că: "Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale."

De asemenea au fost și petiții care ne solicitau să modificăm anumite legi cu privire la acordarea de drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România din motive etnice, sau petiționari care solicitau despăgubiri și recunoașterea de către statul român a atrocităților la care sau fost supuși în căminele spital sau în leagănele de copii din regimul comunist.

Alte probleme ridicate de petenți au fost cele referitoare la pensii, solicitând recalcularea acestora în cazul în care acest lucru nu a fost realizat, acordarea de ajutoare sociale mai mari pentru cei cu venituri mici inclusiv pentru persoanele cu handicap în vederea unui trai decent.

Am primit, de asemenea, sesizări cu privire la posibile discriminări ce se practică în diverse instituții și școli.

De asemenea, activitatea noastră include o permanentă documentare din partea staff-ului, proces ce presupune colectarea, organizarea, analizarea și sintetizarea informațiilor relevante despre un anumit subiect, temă sau proiect, astfel încât membrii Comisiei să fie la curent cu toată problematica actuală pe domeniile de activitate ale Comisiei. Munca de documentare necesită răbdare, organizare și un spirit analitic, calități care definesc staff-ul comisiei, fiind esențială pentru a asigura acuratețea și relevanța informațiilor utilizate.

5.2. Procedura de soluționare

În urma dezbaterii, soluționarea petițiilor a fost comunicată solicitantului chiar dacă uneori au fost redirectionate către instituțiile abilitate, în funcție de domeniul de competență, sau către grupurile parlamentare, acolo unde se viza modificarea legislației. În unele cazuri, petentul a fost

informat că, potrivit Regulamentului Senatului, Comisia nu poate interveni în sfera de competență a altor puteri ale statului, pentru a nu încălca principiul separației puterilor.

5.3. Concluzii

Analiza petițiilor a evidențiat nevoia de informare a cetățenilor cu privire la drepturile reglementate, la rolul justiției, precum și de îmbunătățire a cadrului legislativ în anumite domenii (pensii, acces la educație pentru copiii din zone de conflict, drepturile persoanelor cu dizabilități etc.).

CAPITOLUL VI. CONFERINȚE, DEZBATERI, STAGII DE PRACTICĂ - STUDENȚI ȘI EVENIMENTE ORGANIZATE ÎN 2024

Pe parcursul anului 2024, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a organizat și găzduit o serie de conferințe, dezbateri, stagii de practică - studenți și mese rotunde, având ca scop aprofundarea și promovarea drepturilor fundamentale, schimbul de bune practici și îmbunătățirea cadrului legislativ.

6.1. Întâlniri și dialog cu instituții naționale și internaționale

În data de **20 februarie 2024** președintele Comisiei a discutat cu domnul Adrian Bulgaru, directorul executiv al Institutului Român pentru Drepturile Omului privind îmbunătățirea legislației și colaborarea instituțională. Întâlnirea a fost dedicată abordării principalelor aspecte legate de contribuția Institutului Român pentru Drepturile Omului la Raportul privind statul de drept și de necesitatea modificării Legii nr. 9/1991. Această lege veche îngreunează activitatea institutului, o instituție vitală pentru societatea românească, fiind nevoie de înnoirea acesteia. Printre subiectele abordate, s-a mai discutat și despre posibilitatea încheierii unui protocol între Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități și Institutul Român pentru Drepturile Omului. Acest protocol ar viza prezentarea tuturor materialelor elaborate de Institut, cu impact la nivel național și internațional, în cadrul ședințelor comisiei, consolidând astfel colaborarea instituțională și promovând o legislație mai adecvată nevoilor societății contemporane. Discuțiile au vizat și posibilitatea prezentării unui raport de activitate periodic al Institutului în fața comisiilor reunite pentru Drepturile Omului din Senat și Camera Deputaților. Astfel, relațiile interinstituționale ar putea căpăta o dinamică sporită.

În data de **21 februarie 2024** președintele Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României, a avut o întrevedere cu Emanuel Botnariu, președintele Consiliului de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități. Discuțiile s-au concentrat pe diverse aspecte legate de domeniul medical și social, cu accent pe asistența socială pentru persoanele cu dizabilități. O problemă semnificativă discutată a fost lipsa reglementărilor privind tranziția acestor persoane de la un centru la altul. Un alt subiect important abordat a fost colaborarea între cele două instituții pentru îmbunătățirea vieții adulților și copiilor cu dizabilități, în special pentru cei care se află în instituții. În acest sens, s-a subliniat necesitatea unor planuri de acțiune concrete și eficiente. De asemenea, s-a discutat despre importanța cooperării cu alte instituții de drepturile omului pentru îmbunătățirea legislației și pentru stabilirea unor vizite comune de monitorizare a centrelor care adăpostesc persoane cu dizabilități în județele în care se înregistrează cele mai multe abuzuri.

În perioada **7-8 martie 2024** Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României a organizat împreună cu dl. dr. Adrian Tibîrnă, managerul Spitalului Clinic de Psihiatrie “Prof. Dr. Al. Obregia” conferința cu tema: ”Perspective în Psihiatria Românească - Drepturile Omului: Realități și Strategii”. În lumina acestor discuții, s-a discutat ca pe baza științifică prezentată de medici din toată țara, reprezentanți ai Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, dar și autorități, să fie elaborată o strategie națională în domeniul sănătății mintale. Președintele comisiei a spus că, ”Scopul nostru este de a elibera presiunea asupra sistemului de sănătate și de a asigura că toți cetățenii beneficiază de accesul la servicii de sănătate mintală de calitate, în conformitate cu drepturile omului. Astfel, avem nevoie de planuri de acțiuni sau strategii cu o abordare transsectorială a sănătății mintale, abordând nu numai sănătatea, ci și ocuparea forței de muncă, educația, digitalizarea și inteligența artificială, cultura, mediul și factorii climatici”. , printre altele”. Ca urmare a acestei conferințe, cei doi organizatori au subliniat importanța abordării sănătății mintale recunoscând rolul benefic al comunităților, școlilor, sportului și culturii în consolidarea sănătății mintale și a bunăstării mintale în toate politicile și pe tot parcursul vieții.

În **25 martie 2024** Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități în parteneriat cu Asociația Women for a better society, au organizat dezbateri cu tema: “Femei în politică pentru o societate mai bună”. Scopul acestei dezbateri constă în identificarea unor soluții și direcții prioritare pentru îmbunătățirea asigurării egalității de șanse în toate domeniile și în abordarea unor teme actuale privind egalitatea de șanse în România, dar și în context european. S-au formulat propuneri menite să asigure implementarea actelor normative în vigoare, precum și crearea mecanismelor unui control mai eficient al asigurării egalității de șanse. De asemenea, s-au supus atenției noi inițiative legislative care să determine o reprezentativitate mai bună a femeilor în Parlamentul României. La eveniment au participat reprezentanți ai Parlamentului și Guvernului, mediului academic și antreprenorial din România, profesiilor liberale, societății civile, mass-media etc.

În data de **27 martie 2024** Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a organizat lansarea cărții: Secolul XXI sub lupa expertelor – Diplomatie, Securitate, Comunicare Strategică, Feminism, Drept și Economie, autori colectivi (Anca Dragu (2023), „Economia României, încotro?” în volumul colectiv „Secolul XXI sub lupa expertelor - Diplomatie, Securitate, Comunicare strategică, Feminism, Drept și Economie”, Editura ISPRI, ISBN 978-630-6523-10-8). Volumul și-a propus o călătorie analitică într-o lume a unor evenimente aflate în plină evoluție, într-un moment în care trebuie să ne oferim reciproc susținere și speranță, însă fără a ne lăsa fermecați de nostalgia visătoare a unei lumi senine. Cartea, primul proiect editorial românesc de acest fel, este o poveste generațională, o promovare a expertizei femeilor din România și o continuare a tuturor eforturilor anterioare în acest sens. Și, poate, chiar o inspirație pentru alte autoare și institute de cercetare care ar putea să contribuie la întărirea acestei fundații, încă fragile.

În data de **8 aprilie 2024** a avut loc Conferința „Inteligența artificială - etică și drepturile omului” un eveniment interdisciplinar și dinamic, caracterizat de un concept inovator. Conferința a fost un bun prilej de a relua o discuție profundă și diversă, abordând teme esențiale privind aplicarea drepturilor omului, cum ar fi asigurarea respectării valorilor fundamentale umane, a libertăților și demnității fiecărui individ, transparența în dezvoltarea algoritmilor și a sistemelor inteligenței artificiale, evitarea impactului negativ asupra vieții private, nediscriminarea și dreptul la

securitate, precum și necesitatea unor standarde etice comune și a colaborării internaționale pentru prevenirea dezvoltării unor tehnologii cu repercusiuni negative la nivel global. De asemenea, s-a discutat despre elaborarea de ghiduri care să asigure o dezvoltare și implementare responsabilă a inteligenței artificiale. La eveniment au participat reprezentanți ai Parlamentului României, Guvernului, mediului academic, lideri de opinie relevanți, mass-media.

- Au fost propuse pentru dezbateri următoarele subiecte:
- Cum putem asigura transparența în procesul de luare a deciziilor al algoritmilor de IA?
- Cine este responsabil în cazul unei erori sau a unui prejudiciu cauzat de un sistem de IA?
- Cum pot algoritmi de IA să afecteze drepturile fundamentale, cum ar fi drepturile la confidențialitate și liberă exprimare?
- Cum putem preveni și aborda discriminarea în algoritmi de IA?
- Cum ne asigurăm că sistemele de IA sunt protejate împotriva manipulării sau utilizării nefavorabile?
- Care sunt consecințele potențiale ale unor sisteme de IA nesigure?
- Cum influențează IA locurile de muncă și economia în general?
- Cum putem asigura o tranziție echitabilă într-o lume în care IA devine tot mai prezentă?
- Cum sunt protejate datele personale în era IA?
- Ce măsuri pot fi luate pentru a evita abuzurile legate de colectarea și utilizarea datelor?
- Există un concept de "drept al inteligenței artificiale"?
- Care ar trebui să fie rolul guvernului și instituțiilor de reglementare în controlul dezvoltării și utilizării IA?
- Cum putem evita supravegherea excesivă și încălcările de drepturi în numele securității?
- Cum putem crește nivelul de înțelegere a populației despre IA și implicațiile acesteia asupra societății?
- Cum ar trebui să fie adaptate sistemele educaționale pentru a pregăti oamenii pentru lumea dominată de IA?

În data de **23 aprilie 2024** Comisia a organizat Conferința „Drepturile fetelor și femeilor în societatea românească modernă” - Platformă de dezbateri și acțiune pentru îmbunătățirea sănătății reproductive. Conferința a fost organizată de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României și Asociația Moașelor Independente, și a avut loc la Palatul Parlamentului. Evenimentul a beneficiat de o audiență diversă, formată din reprezentanți ai guvernului, organizații neguvernamentale, profesioniști din domeniul medical, activiști pentru drepturile femeilor și membri ai societății civile, pentru a discuta și a găsi soluții la problemele legate de drepturile și sănătatea femeilor din România. Conferința a abordat o gamă largă de subiecte:

- Impactul creșterii cazurilor de mame minore în România și soluțiile pentru sprijinirea acestor femei tinere. Una din zece mame din România este adolescentă, iar una din șase adolescente care au avut un copil înainte de 15 ani va avea al doilea copil înainte de 18 ani. Persoanele cu cel mai scăzut nivel de educație au cele mai multe sarcini (31,7%), de peste trei ori mai mult decât cele care au absolvit învățământul obligatoriu sau liceul.
- Importanța accesului la educație pentru sănătate, ca disciplină școlară obligatorie, precum și consecințele negative ale lipsei acestuia.

- Necesitatea asigurării accesului gratuit la avort și consiliere pentru fetele sau femeile care se confruntă cu constrângeri sau care au fost victime ale violenței.
- Accesul din ce în ce mai restricționat al femeilor la servicii de avort.
- Lipsa de interes pentru promovarea avortului medicamentos.
- Participanții au fost încurajați să propună idei și soluții concrete pentru îmbunătățirea accesului fetelor și femeilor la servicii medicale de calitate și pentru promovarea sănătății reproductive în România. Prof. Dr. Cătălina Poiană și Dr. Alina Epure au prezentat din punct de vedere medical perioadele specifice femeilor - pubertate, sarcină și menopauză, concluzionând că educația pentru sănătate începe în familie, tocmai de aceea ar trebui să creștem generații sănătoase. „Conferința a fost un succes, în sensul că am reușit să aducem împreună părți interesate din diferite domenii pentru a discuta și a găsi soluții la problemele legate de drepturile și sănătatea femeilor din țara noastră. Toți cei prezenți au recunoscut nevoia urgentă a modificării curriculumului, pentru ca educația pentru sănătate să devină obligatorie. Este primul pas pe care trebuie să-l facă Ministerul Sănătății și Ministerul Educației pentru a o reglementa și a o implementa în noul an școlar. Serviciile de sănătate a reproducerii nu sunt un lux, ci o necesitate fundamentală în orice țară. O prioritate trebuie să fie accesul la servicii de planificare familială, avort în siguranță și monitorizarea sarcinii. În România, profesia de moașă tinde spre extincție, în ciuda rolului vital pe care-l joacă în prevenție și sănătatea femeilor. Este timpul ca guvernul și statul să acționeze și să reabiliteze această profesie esențială pentru o sănătate a reproducerii mai bună”, a afirmat Melania Tudose, PhD, președinta Asociației Moașelor Independente. Reprezentantul Federației Asociațiilor Studenților în Medicină, Geani Teodorescu, coordonatorul programului național de Educație Sexuală Comprehensivă, a subliniat că lipsa de informare și acces la servicii de planificare familială adecvate plasează România în vârful Europei, în ceea ce privește mamele minore, sarcinile nedorite, infecțiile cu transmitere sexuală și deciziile nesănătoase, care afectează nu doar sănătatea, ci și dezvoltarea personală și profesională a tinerilor. Astfel, în România există 3.446 de mame de 17 ani, 2.424 de mame de 16 ani, 1.409 mame de 15 ani și 745 de mame de 10-14 ani, rezultând un total de 8024 de mame minore.

În data de **27 mai 2024** Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senat și Reprezentanța UNICEF în România au organizat o masă rotundă pe tema serviciilor și soluțiilor prietenoase pentru copiii cu dizabilități și familiile lor. Evenimentul a reunit reprezentanți ai Parlamentului, ai Guvernului, ai autorităților centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale, precum și asociații de părinți și copii. „Copiii cu dizabilități trebuie să se poată juca și învăța împreună cu ceilalți copii și să aibă acces la servicii integrate de calitate în comunitățile lor. De aceea, este nevoie de un parteneriat puternic între Parlament, Guvern, autorități locale, școli, organizații internaționale și neguvernamentale, astfel încât exemplele de bună practică să poată fi extinse la nivel național. În cadrul evenimentului, UNICEF a împărtășit din exemplele de bună practică dezvoltate și testate în ultimii ani în România, în domeniul serviciilor comunitare integrate. În perioada 2021 – 2024, UNICEF a implementat inițiativa „România pentru fiecare copil. Asigurarea incluziunii sociale – ruperea cercului vicios al excluziunii în cazul copiilor celor mai vulnerabili din România” în județele Bacău și Brașov.

În perioada **28-29 august 2024** Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități, împreună cu Nutribalance au organizat „Gala performanței elevilor la evaluările naționale 2024”, un eveniment de prestigiu pentru a celebra excelența școlară a elevilor care au

obținut media 10 la Evaluarea Națională și Bacalaureat. Elevii merituosi au fost premiați cu diplome de onoare și alte premii oferite de partenerii evenimentului, printre care se numără Institutul de Cercetări Avansate Interdisciplinare „Constantin Angelescu” și SuperTeach. Printre invitații de seamă s-au numărat reprezentanți ai statului român, inclusiv din diverse ministere și guvern, personalități precum Raluca Michailov, CEO Forbes România, și prof. dr. Constantin Dulcan, neurolog și cercetător renumit. În cadrul galei, s-au discutat provocările cu care se confruntă profesorii și părinții în pregătirea elevilor pentru examenele naționale. Profesorii au subliniat necesitatea reformării programelor școlare, iar părinții au evidențiat costurile ridicate ale meditațiilor și dificultatea de a găsi profesori calificați. De asemenea, au fost propuse recomandări pentru statul român, cum ar fi înființarea unor centre de excelență și revizuirea programei școlare pentru a include educația despre stilul de viață. Elevii au cerut, de asemenea, deschiderea terenurilor și sălilor de sport ale instituțiilor de învățământ pe timpul liber și în vacanțe, precum și investiții suplimentare în educația elevilor din zonele rurale. În cadrul acestui eveniment a fost lansat proiectul „Să creștem generații sănătoase”, un demers inovator care își propune să educe părinții, cadrele didactice, medicii și elevii cu privire la importanța unui stil de viață sănătos. Acest proiect abordează nutriția personalizată, sănătatea mintală și alte aspecte esențiale pentru dezvoltarea armonioasă a fiecărei generații. Scopul proiectului este de a educa tinerii și adulții în ceea ce privește un stil de viață sănătos, contribuind astfel la formarea unor generații viitoare mai sănătoase și mai bine informate. Proiectul se bazează pe o abordare integrată care oferă resurse educaționale inovative, interactive și creative, vizând crearea unei comunități educaționale solide. „Stilul de viață sănătos este fundația pentru un viitor durabil și prosper. Să creștem generații sănătoase. Prin educarea tinerilor și a adulților în acest sens, ne asigurăm că următoarele generații vor avea o sănătate mai bună și vor fi mai pregătite pentru provocările viitorului”, a declarat dr. Alina Epure, CEO Nutribalance și fondator al proiectului. Proiectul „Să creștem generații sănătoase” și Gala Performanței Elevilor subliniază angajamentul organizatorilor de a sprijini educația de calitate și sănătatea generațiilor viitoare.

La data de **16 septembrie 2024** a avut loc conferința cu tema: „Respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale din România”, organizată de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități. Evenimentul a reunit reprezentanți ai autorităților publice, ai minorităților naționale, ai organizațiilor neguvernamentale și experți în domeniul drepturilor omului, care au discutat provocările și soluțiile pentru asigurarea drepturilor minorităților în România. S-a discutat despre un dialog onest despre provocările și soluțiile pentru minorități, dar și de asigurarea unui cadru legislativ care să protejeze aceste drepturi pe termen lung. De asemenea, s-a atras atenția asupra lipsei unei legislații dedicate statutului minorităților naționale și a necesității colectării de date relevante pentru monitorizarea drepturilor acestora. Participanții au subliniat nevoia unei abordări integrate și unitare în protejarea drepturilor minorităților, în vederea asigurării echității și incluziunii sociale. Acest eveniment reflectă angajamentul Senatului României și al Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități în susținerea unui mediu incluziv, în care toate minoritățile naționale să beneficieze de drepturi egale și de protecție efectivă. Conferința a fost un pas important în consolidarea dialogului între autorități și reprezentanții minorităților, cu scopul de a promova și proteja diversitatea etnică și culturală a României.

În data de **24 septembrie 2024** a avut loc întâlnirea de lucru pentru identificarea soluțiilor de implementare a proiectului „Să creștem generații sănătoase”. La întâlnire au fost prezenți reprezentanți ai Administrației Spitalelor și Serviciilor Medicale București (ASSMB), Cătălina

Constantin, director al Centrului Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog, dr. Alina Epure, CEO Nutribalance și fondator al proiectului „Să creștem generații sănătoase” și Doina Pârcălabu, Secretar de stat în cadrul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse. Proiectul are ca obiectiv crearea unui cadru coerent și structurat de educație pentru sănătate, prin care elevii și studenții să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare pentru a adopta un stil de viață sănătos și pentru a preveni apariția bolilor. Temele abordate au inclus rolul educației pentru sănătate, importanța intervențiilor medicale timpurii și sprijinul psihologic în școli. Un accent deosebit a fost pus pe importanța educației pentru sănătate în școli, atât la nivel primar, cât și secundar. Se dorește o integrare mai largă a temelor despre sănătate în curricula școlară obligatorie, pentru a încuraja elevii să adopte comportamente sănătoase pe termen lung. Participanții au subliniat nevoia de examinări medicale periodice pentru elevi, care să permită depistarea timpurie a problemelor de sănătate și intervenția promptă. A fost evidențiată lipsa acută de personal medical specializat, în special în mediul rural, unde accesul la servicii de sănătate rămâne limitat. S-a discutat despre primul ajutor în școli și necesitatea pregătirii personalului pentru a răspunde rapid, în cazurile de urgență medicală. De asemenea, s-a subliniat importanța tratamentelor pentru afecțiuni minore și disponibilitatea acestora în unitățile școlare. În contextul creșterii tulburărilor de sănătate mintală, participanții au punctat rolul consilierii psihologice pentru elevi și părinți. Se dorește o colaborare mai strânsă între școală, familie și profesioniștii din domeniul sănătății mintale, pentru a oferi un sprijin adecvat celor vulnerabili. Reprezentanții ASSMB au semnalat provocările întâmpinate în colectarea informațiilor legate de starea de sănătate a copiilor, inclusiv fișele de vaccinare, subliniind necesitatea unei colaborări mai eficiente cu părinții. Totodată, au punctat faptul că, în special în mediul rural, accesul la medici școlari și servicii medicale este limitat, ceea ce împiedică o monitorizare corespunzătoare a sănătății elevilor. În acest context, s-au discutat măsuri pentru acordarea primului ajutor psihologic la locul de muncă și promovarea educației emoționale pentru copii și adulți. În vederea prevenirii și tratării acestor probleme, participanții au subliniat importanța luării de măsuri pentru sprijinirea persoanelor vulnerabile și responsabilizarea tuturor factorilor implicați, inclusiv a părinților. De asemenea, s-a discutat despre rolul esențial al părinților în promovarea sănătății mintale și emoționale a copiilor lor. Educația parentală și colaborarea strânsă între părinți, școală și profesioniștii din domeniul sănătății sunt esențiale pentru a asigura o dezvoltare sănătoasă a copiilor. Proiectul „Să creștem generații sănătoase” reprezintă o inițiativă cu potențial major de a transforma sistemul educațional românesc într-un instrument de prevenire și de promovare a unui stil de viață sănătos. Comisia pentru drepturile omului, împreună cu partenerii instituționali, își propune să continue demersurile de sprijin pentru dezvoltarea unei rețele eficiente de suport medical și psihologic în școli, precum și să promoveze colaborarea interinstituțională pentru îmbunătățirea sănătății elevilor și studenților din România.

În data de **2 octombrie 2024** a avut loc masa rotundă dedicată îmbunătățirii legislației în domeniul sănătății și securității în muncă. Boala profesională nu trebuie considerată un stigmat - necesitatea modificării legislației în domeniul sănătății și securității în muncă. Principalele probleme discutate au fost: Declararea bolilor profesionale: în România, numărul cazurilor de boli profesionale raportate anual este mult sub nivelul altor state membre ale Uniunii Europene. În timp ce Franța și Germania raportează anual peste 120.000 de cazuri de boli profesionale, în România sunt declarate doar două cazuri pe an. Această situație subliniază nevoia de prevenție și raportare corectă a afecțiunilor profesionale. Prevenția în sănătate: s-a evidențiat lipsa unui sistem funcțional de prevenție în medicina muncii, atât la nivel de angajatori, cât și la nivel legislativ. Participanții au propus implementarea unor programe de prevenție obligatorii, inspirate din

bunele practici din Franța și Germania, unde inspectorii de muncă cu specializare în medicina muncii supraveghează îndeaproape respectarea reglementărilor. Necesitatea unui registru informatizat al bolilor profesionale: s-a identificat nevoia urgentă de a crea un registru național informatizat al bolilor profesionale, care ar permite o monitorizare mai eficientă a cazurilor și ar îmbunătăți semnificativ legislația în domeniu. Responsabilitatea instituțiilor de stat: un alt punct esențial a fost lipsa unei coordonări eficiente între instituțiile responsabile de controlul în domeniul sănătății și securității în muncă. S-a propus crearea unei agenții distincte care să preia atribuțiile de control și prevenție, pentru a alinia România la standardele europene. Deficiențe în cercetarea domeniului sănătății la locul de muncă: România se confruntă cu un deficit de cercetare în domeniul sănătății și securității în muncă, nefiind implementate programe naționale în acest sens. S-a recomandat crearea unor parteneriate între stat, industria privată și instituțiile de cercetare pentru a dezvolta soluții eficiente. Soluțiile identificate în cadrul discuțiilor includ:

- Introducerea unor obligații clare de prevenție pentru angajatori, care să includă pauze de mișcare regulate și echipamente ergonomice adaptate posturilor de muncă sedentare;
- Înființarea unui registru național pentru monitorizarea bolilor profesionale;
- Implementarea unui program național de prevenție a bolilor profesionale, finanțat din bugetele deja existente pentru asigurările de sănătate și cele pentru accidente de muncă și boli profesionale;
- Crearea unei agenții pentru sănătate și securitate în muncă, care să centralizeze și să coordoneze activitățile de cercetare, control și prevenție, asigurând un cadru legislativ unitar și eficient.
- La finalul discuțiilor, s-a stabilit crearea unui grup de lucru care să elaboreze un proiect legislativ ce va include toate propunerile prezentate. Acest grup de lucru va colabora cu instituțiile relevante pentru a actualiza Legea nr. 319/2006, asigurând o protecție reală a angajaților și alinierea la standardele europene.

În data de **5 noiembrie 2024** s-a desfășurat masa rotundă: „Prevenția consumului de droguri: responsabilitatea comună a instituțiilor publice și societății civile”. Această întâlnire interinstituțională, de o importanță strategică, a reunit reprezentanți din instituțiile statului, organizații non-guvernamentale și lideri religioși pentru a discuta modalități de prevenire a consumului de droguri și a dependenței în România. În deschiderea evenimentului, Victoria Stoiciu, Consilier de stat la Cancelaria Primului Ministru, a subliniat rolul central al Guvernului în adoptarea unor politici eficiente de prevenție, dar și de reorganizare a Agenției Naționale Antidrog. Georgiana Ramona Dabija, director al Agenției Naționale Antidrog, a prezentat situația actuală privind consumul de droguri, avertizând asupra riscurilor crescute, mai ales în rândul tinerilor. Discuțiile au evidențiat necesitatea colaborării dintre autorități și societatea civilă. Reprezentanții Ministerului Educației și Ministerului Sănătății au subliniat importanța integrării educației anti-drog în școli și a oferirii de suport medical adecvat pentru prevenirea și tratarea dependenței. Daniel Rășică, director al Poliției Locale București, împreună cu organizații non-guvernamentale, a accentuat importanța cooperării între autorități pentru abordarea eficientă a fenomenului. Liderii religioși și reprezentanți ai cultelor au discutat despre sprijinul moral și consilierea spirituală oferite comunităților. Federația Filantropia și Arhiepiscopia Română, cu sprijinul a 25 de asociații filantropice și 63 de preoți implicați în consiliere, lucrează activ în prevenția și sprijinul persoanelor afectate de adicții. Organizațiile non-guvernamentale, precum Crucea Roșie, Salvați Copiii și ARAS, desfășoară proiecte în domeniul prevenirii și reducerii riscurilor, oferind servicii esențiale de suport psihologic, social și programe de tratament. S-a

subliniat necesitatea unei reforme legislative care să trateze consumul de droguri ca o problemă de sănătate publică, susținând că „o abordare centrată pe prevenție și tratament este mai eficientă pe termen lung decât represiunea. Boala nu trebuie tratată ca infracțiune”. Acesta a pledat pentru un echilibru între măsurile punitive împotriva traficantilor și sprijinul pentru persoanele afectate, prin suport medical și psihologic. Evenimentul s-a încheiat cu o sesiune de întrebări și răspunsuri, concluziile subliniind necesitatea unei implicări mai active a instituțiilor în prevenție, educație și sprijin. Participanții au fost de acord asupra necesității unei legislații clare și coerente care să abordeze eficient problematica drogurilor și să ofere alternative sănătoase și educative tinerilor. Astfel, este necesar să se adopte următoarele măsuri esențiale: Introducerea educației pentru sănătate ca disciplină obligatorie în școli, cu accent pe prevenirea consumului de droguri și educația pentru un stil de viață sănătos. Această materie va oferi elevilor informații clare și relevante despre riscurile adicțiilor și va contribui la dezvoltarea unor comportamente responsabile. Modificarea legislației în domeniul sănătății mintale, pentru a include capitole dedicate prevenirii și tratării adicțiilor, cu scopul de a asigura o abordare complexă și integrată a problemei consumului de droguri și a sănătății mintale. Această modificare va permite implementarea unor politici adaptate realităților actuale și nevoilor populației. Promovarea sportului de masă și accesului la activități culturale pentru tineri, prin investiții din partea statului în infrastructura sportivă și culturală. Accesul facil și gratuit la activități recreative și culturale este esențial pentru a oferi tinerilor alternative sănătoase și atractive, care să contribuie la dezvoltarea lor fizică, emoțională și socială. Colaborarea interinstituțională consolidată, în care autoritățile, societatea civilă și liderii religioși vor lucra împreună pentru a asigura o prevenție eficientă, sprijin psihologic și asistență medicală pentru persoanele afectate. Poliția, instituțiile de sănătate și organizațiile non-guvernamentale vor continua să-și unească eforturile pentru o abordare sistemică.

La data **19 noiembrie 2024** s-a sărbătorit ziua bărbatului, zi recunoscută oficial prin Legea nr. 22/2016, care subliniază contribuțiile valoroase ale bărbaților în familie, comunitate și societate. Evenimentul a avut ca temă: „Contribuțiile bărbaților în comunitate, familie, căsătorie și grija acestora față de copii”. Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României a reunit reprezentanți ai autorităților, experți în sănătate, psihologi, și lideri ai societății civile pentru a dezbate problemele și provocările cu care se confruntă bărbații în societatea contemporană. În cadrul acestui eveniment a avut loc lansarea oficială a Ghidului de sănătate al bărbatului, coordonat de dr. Alina Epure și susținut de un grup de experți în sănătate. Acest ghid reprezintă un instrument pentru conștientizarea și prevenirea problemelor de sănătate specifice bărbaților, cu accent pe importanța prevenției și a unui stil de viață sănătos. Dr. Alina Epure, unul dintre co-autorii ghidului, a subliniat: „Sănătatea bărbatului începe cu alegerile de zi cu zi. Prin acest ghid, dorim să oferim bărbaților informațiile și instrumentele necesare pentru a-și menține sănătatea și pentru a preveni afecțiunile care pot fi gestionate printr-un stil de viață echilibrat. Educația și sănătatea, considerate fundamentale în viață, se construiesc acasă, în special prin familie, la masă și prin activități de conectare. Acestea trebuie să fie integrate în stilul de viață al copilului încă din copilărie, devenind cea mai valoroasă moștenire pe care o putem oferi generațiilor viitoare. Stilul de viață, deși des discutat și adesea neglijat, se bazează pe șase piloni esențiali: alimentația, somnul, mișcarea, calitatea relațiilor, gestionarea dependențelor, managementul stresului. Responsabilitatea sănătății este atât individuală, cât și colectivă, fiind o alegere asumată. Comportamentele zilnice și investiția continuă în sănătate contribuie la prevenirea situațiilor critice și la menținerea unui echilibru între vitalitatea sufletului și longevitatea trupului. Dacă sănătatea nu devine o valoare centrală a familiei, investițiile în acest

domeniu sunt percepute ca o cheltuială, iar timpul, bugetul și energia dedicate sănătății devin insuficiente. Consecințele acestui neglijări sunt afecțiuni care ar fi putut fi prevenite printr-un stil de viață echilibrat, construit pe cei șase piloni menționați. Sănătatea, privită ca o valoare familială, este transmisă copiilor prin exemplul personal și prin preocuparea constantă pentru starea de bine. Aceasta asigură o viață mai lungă și mai împlinită”. Un punct central al conferinței a fost prezentarea rezultatelor unei analize realizate de dr. Radu Boari, medic primar în medicina muncii, care a examinat sănătatea populației active masculine din România pe baza datelor colectate de rețeaua privată de sănătate Regina Maria. Conform datelor prezentate în cadrul evenimentului, obezitatea și hipertensiunea arterială rămân principalele probleme de sănătate în rândul populației masculine din România. Analiza realizată de dr. Radu Boari, bazată pe examinările medicale ale angajaților din rețeaua Regina Maria în 2023, arată că bărbații din România se confruntă cu o prevalență crescută a bolilor cardiovasculare, tulburărilor metabolice și problemelor de sănătate mentală. Stilul de viață sedentar, stresul și accesul redus la programe preventive sunt factori care agravează situația. Pe lângă problemele fizice, sănătatea mentală a bărbaților rămâne o provocare majoră. Conform datelor: Bărbații au o rată a suicidului de peste două ori mai mare decât femeile, conform Organizației Mondiale a Sănătății. Stereotipurile sociale, precum „bărbații nu plâng” sau presiunea de a fi percepuți ca puternici, descurajează exprimarea emoțiilor și accesul la ajutor specializat. În acest context, Victor Toriani, psiholog și președinte al Asociației Române de Psihologie, a subliniat importanța educației emoționale și a dezvoltării unei culturi a empatiei și sprijinului reciproc. Participanții la eveniment au propus mai multe măsuri pentru îmbunătățirea sănătății bărbaților: Campanii de informare și educație despre sănătatea mentală și prevenția afecțiunilor fizice. Promovarea unui stil de viață sănătos prin activități fizice regulate și alimentație echilibrată. Importanța educației pentru sănătate, incluzând nutriția, activitatea fizică, sănătatea mentală și prevenirea bolilor cronice. Rolul prevenției în reducerea riscurilor asociate hipertensiunii arteriale, obezității, diabetului și bolilor de inimă. Implicarea instituțiilor educaționale și comunitare în promovarea unui stil de viață sănătos.

În data de **3 decembrie 2024** Comisia a organizat evenimentul dedicat celebrării Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități, cu tema: „Abilitarea persoanelor cu dizabilități și asigurarea incluziunii și egalității” care a pus în lumină nevoia de acțiuni concrete pentru respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor cu dizabilități. Evenimentul a reunit reprezentanți ai autorităților publice, organizațiilor non-guvernamentale, specialiști în domeniul drepturilor omului și membri ai comunității persoanelor cu dizabilități, pentru a analiza provocările actuale și soluțiile necesare în contextul respectării Convenției ONU. Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități reprezintă un moment de reflecție asupra progreselor realizate, dar și asupra pașilor rămași de făcut pentru a asigura o societate cu adevărat incluzivă. România are responsabilitatea de a implementa integral Convenția ONU și de a crea un mediu în care toate persoanele să poată trăi cu demnitate. Emanuel-Gabriel Botnariu, Președintele Consiliului de Monitorizare a susținut că „Condițiile din instituțiile rezidențiale și spitalele de psihiatrie rămân sub standardele necesare, cu acces limitat la resurse și tratamente adaptate. Trebuie să înțelegem că stigmatizarea și izolarea persoanelor cu dizabilități perpetuează excluziunea socială.” Dizabilitatea nu este o limitare, ci o provocare pentru societatea noastră de a se adapta și de a crea un mediu incluziv. Instituțiile rezidențiale trebuie să devină spații care respectă demnitatea umană, iar implicarea directă a persoanelor cu dizabilități în deciziile care le afectează este o cerință esențială. Prin intensificarea monitorizării și adoptarea unor politici clare, putem garanta o participare activă și egală pentru toți. Soluțiile propuse includ modernizarea

infrastructurii, dezvoltarea unui personal specializat, implicarea persoanelor cu dizabilități în procesul decizional și monitorizarea riguroasă a respectării drepturilor acestora.

În data de **10 decembrie 2024** Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), în colaborare cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senat, precum și cu Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din Camera Deputaților au organizat Conferința cu tema: ”76 de ani de la adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului: „Reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului”. În cadrul conferinței, a fost evidențiată activitatea celor patru instituții naționale cu atribuții în domeniul drepturilor omului. În anul 2022, IRDO a fost desemnat de Ministerul Justiției drept punct focal pentru aplicarea Recomandării UE 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (SLAPP). Institutul continuă să joace un rol crucial în organizarea de campanii de informare, programe de formare și colectarea de date privind aceste practici abuzive. Evenimentul a reprezentat un forum de dialog între reprezentanți ai autorităților, societății civile și mediului academic, reiterând importanța colaborării interinstituționale. Conferința a reafirmat necesitatea modernizării cadrului legislativ al IRDO și al altor instituții naționale pentru a răspunde mai bine provocărilor actuale.

Pe parcursul anului 2024, Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a menținut o relație strânsă cu mediul academic și cu tinerii interesați de domeniul drepturilor fundamentale. În acest sens, staff-ul Comisiei a primit numeroase grupuri de studenți de la diverse facultăți, care au participat la stagii de practică sau la vizite de informare și documentare. Prin implicarea directă în activitățile specifice Comisiei, aceștia au beneficiat de mentorat specializat, având posibilitatea de a observa îndeaproape mecanismele parlamentare, etapele procesului legislativ și rolul de control asupra instituțiilor publice.

CAPITOLUL VII. IMPLICAREA COMISIEI ÎN CONTEXTUL CRIZEI REFUGIAȚILOR DIN UCRAINA

7.1. Acțiuni inițiate

Un aspect deosebit de important al activității Comisiei a fost monitorizarea respectării drepturilor refugiaților încă din **25 februarie 2022**, data declanșării războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a fost singura structură parlamentară care a acționat rapid, convocând o ședință de urgență, în aceeași zi, pentru analizarea situației umanitare.

7.2. Instituții și organizații implicate

Au fost identificate instituțiile publice cu rol în gestionarea valului de refugiați (Ministerul Afacerilor Externe, Inspectoratul General pentru Imigrări, Poliția de Frontieră, Ministerul Sănătății, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Avocatul Poporului etc.), precum și organizarea unor consultări periodice cu societatea civilă (Consiliul Național Român pentru Refugiați, UNHCR, Crucea Roșie, UNICEF, Asociația Novapolis, Centrul pentru Inovare Publică etc.).

7.3. Măsuri propuse și rezultate

- Informarea și comunicarea cu solicitanții de azil și refugiații;
- Implicarea unui număr mai mare de ONG-uri în activități de strângere de fonduri și donații;
- Gestionarea situației minorilor neînsoțiți;
- Facilitarea serviciilor de interpretare;
- Crearea unei structuri naționale de centralizare a datelor și de coordonare a sprijinului umanitar.

Comisia a subliniat că protecția drepturilor fundamentale ale refugiaților este prioritară și a îndemnat autoritățile să rămână vigilente, oferind sprijin concret și asistență umanitară celor care fug din calea războiului.

CAPITOLUL VIII. PARTICIPAREA COMISIEI LA EVALUAREA PERIODICĂ UNIVERSALĂ (UPR) ȘI CARTOGRAFIEREA PROBLEMELOR DE DREPTURILE OMULUI

8.1. Rolul României în cadrul UPR

Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități s-a implicat, pentru prima dată în istoria Senatului, în cadrul Raportului de evaluare periodică universală a respectării drepturilor omului de către statele membre ale Organizației Națiunilor Unite. România a primit în total **251 de recomandări**, iar Comisia și-a asumat să monitorizeze și să susțină eforturile de implementare a acestora.

8.2. Principalele direcții și probleme

Analiza celor 251 de recomandări a evidențiat multiple domenii de interes și provocări:

- Strategii naționale privind drepturile omului și anti-discriminarea;
- Independența mecanismului național de prevenire a torturii;
- Reducerea disparităților de gen, violența împotriva femeilor, accesul la educație și sănătate;
- Respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și dezinstituționalizarea;
- Combaterea traficului de ființe umane și protecția minorilor;
- Situația persoanelor fără cetățenie, accesul la locuințe, educație și justiție;
- Respectarea drepturilor electorale, condițiile din penitenciare și centre de detenție.

8.3. Strategii și măsuri propuse

România a decis să susțină 208 dintre recomandările primite, iar 14 să fie parțial sprijinite. Comisia și-a asumat angajamentul de a formula întrebări, interpelări și potențiale propuneri legislative pentru implementarea recomandărilor UPR, colaborând cu ministerele de resort.

România a primit în total 251 de recomandări. Preocupările și încurajările exprimate în cadrul dialogului interactiv ne-au confirmat prioritățile identificate anterior, ajutându-ne astfel să avansăm în promovarea și protecția drepturilor omului la nivel intern și să consolidăm dezbaterile interinstituționale pe acest subiect. De asemenea, ne-au oferit o cartografiere valoroasă a problemelor de importanță pentru partenerii noștri – state membre și observatoare ale ONU și organizații neguvernamentale.

România a decis să susțină în totalitate 208 recomandări. Dintre cele 43 de recomandări rămase, considerăm că am putea sprijini parțial 14, cu 29 de recomandări notate.

Analizând cele 251 de recomandări primite în sesiunea de evaluare cuprinse în raportul grupului de lucru UPR comisia parlamentară va face în acest sens tot ceea ce este necesar, inclusiv propuneri legislative pentru a elimina încălcări ale drepturilor omului.

În cadrul celui de-al patrulea ciclu (noiembrie 2022 – februarie 2027), axat pe o mai bună punere în aplicare și monitorizare, România trebuie să precizeze măsurile adoptate pentru a pune în aplicare recomandările primite în evaluările anterioare, precum și să prezinte evoluțiile care au avut loc de la evaluarea anterioară și să aducă la cunoștință provocările cu care se confruntă în acțiunile de monitorizare.

Cartografiere a problemelor de drepturile omului

1. nu a adoptat nicio strategie națională privind drepturile omului de la ultima reuniune de evaluare periodică universală a respectării drepturilor omului de către statele membre ale Organizației Națiunilor Unite
2. nu a asigurat independența funcțională și financiară a mecanismului național de prevenire a torturii
3. a primit recomandarea să includă originea națională, culoarea, cetățenia și genul identitate în lista motivelor de discriminare interzise în legislație
4. a constatat nu există o strategie anti-discriminare sau un plan aferent
5. a constatat că inegalitățile structurale în exercitarea drepturilor economice, sociale și culturale, afectează persoanele LGBT și alte grupuri minoritare, precum romii, și nu s-au luat măsuri în acest sens
6. a constatat discursul instigator la ură rasist și intolerant în discursul public și pe internet este larg răspândit
7. a primit recomandarea să se abțină de la arestarea preventivă a persoanelor în centrele de detenție ale poliției și, în schimb, transformarea centrelor de detenție pentru arestare în centre de detenție preventivă și plasarea acestora sub autoritatea Ministerului Justiției și a Administrației Naționale a Penitenciarelor
8. a primit recomandarea ca penitenciarele să fie dotate cu servicii medicale de bază și de urgență. echipamentul și garantarea confidențialității medicale și îmbunătățirea îngrijirii de vindecare mintală

9. a primit recomandarea eliminarea restricțiilor privind drepturile de vot ale persoanelor cu dizabilități mintale și introducerea unor prevederi care să asigure că privarea de dreptul de vot pentru persoanele care au o sentință judecătorească se bazează pe criterii clare de respectare a proporționalității
10. a primit recomandarea introducerea unor prevederi legale explicite privind dreptul observatorilor de a accesa toate etapele proceselor electorale pentru a spori transparența
11. a remarcat rate ridicate ale traficului de ființe umane în România.
12. a constatat cu îngrijorare amploarea traficului de copii, a îndemnat autoritățile să își intensifice eforturile de identificare a copiilor victime și de a le oferi asistență specializată.
13. a îndemnat autoritățile să-și intensifice eforturile pentru a oferi asistență victimelor traficului, în special prin furnizarea unui număr suficient de locuri de adăpost în toată țara și prin asigurarea de finanțare și personal adecvat pentru a lucra cu victimele traficului.
14. a îndemnat România să depună eforturi suplimentare pentru a garanta accesul la despăgubiri pentru victimele traficului
15. România ar trebui să promoveze specializarea și formarea judecătorilor pentru a se ocupa de cazurile de trafic de ființe umane într-o manieră sensibilă la victime și la traume.
16. a constatat că inegalitățile de gen în sferele economice.
17. a primit recomandarea ca reducerea disparităților dintre bărbați și femei pe piața muncii și stabilirea unor grile salariale egale pentru toate sectoarele³⁹.
18. a primit recomandarea investițiile în instituții de îngrijire a copiilor și multiplicarea facilităților de asistență socială pentru persoanele cu dizabilități și persoanele în vârstă, astfel încât femeile să poată participa pe deplin pe piața muncii.
19. a concluzionat că salariul minim național nu era suficient pentru a asigura un nivel de trai decent și că salariile tinerilor lucrători și ucenicilor nu sunt echitabile.
20. a concluzionat că nivelul minim al ajutorului de șomaj era inadecvat. Eforturile depuse pentru ridicarea progresivă a sistemului de securitate socială la un nivel superior au fost inadecvate.
21. a primit recomandarea modificarea legii cu privire la locuințe pentru a stabili criterii clare și uniforme pentru alocarea locuințelor sociale și pentru a acorda prioritate grupurilor vulnerabile, inclusiv romii, și pentru a se asigura că alocarea locuințelor este transparentă și nediscriminatorie.
22. România a raportat rate ridicate de mortalitate infantilă, cu o discrepanță semnificativă între zonele rurale și urbane. Se observă că măsurile luate pentru reducerea ratelor mortalității infantile și materne au fost insuficiente.
23. Au fost constatate probleme legate de protecția sănătății și drepturilor sexuale și reproductive, inclusiv în furnizarea de acces adecvat la contraceptive, precum și accesibilitatea și disponibilitatea serviciilor de avort, deși sunt legale.

24. s-a constatat că numărul centrelor de planificare familială a fost redus cu peste 50 la sută. Aceste centre au fost finanțate semnificativ din fonduri externe, iar Guvernul nu a reușit să le înlocuiască cu finanțare internă.
25. s-a constatat că avortul la cerere ar putea fi costisitor, iar costurile nu au fost subvenționate. Femeile au continuat să recurgă la avorturi ilegale și nesigure punându-și sănătatea și viața în pericol, având în vedere constrângerile financiare, refuzul unităților medicale de stat de a-și îndeplini obligațiile legale de a efectua o astfel de intervenție medicală și lipsa accesului la contracepția de urgență.
26. a observat rate ridicate ale natalității în rândul adolescenților din România. De asemenea, SC-România a raportat o problemă a mamelor minore.
27. a primit recomandarea adoptarea unei strategii naționale privind sexualitatea și sănătatea reproducerii și planul său operațional care se concentrează pe prevenirea sarcinilor la adolescență și pe educația sexuală în școli.
28. s-a constatat că angajamentul internațional asumat de România în contextul Agendei 2030 a Națiunilor Unite de a pune capăt SIDA până în 2030 nu a putut fi realizat.
29. Guvernul nu a aplicat consumatorilor de droguri o abordare bazată pe drepturile omului, nerespectând dreptul lor fundamental la sănătate.
30. a primit recomandarea autorităților să sprijine și să finanțeze intervenții și politici menite să servească persoanele care au consumat drogurile reflectând nevoile lor specifice și înlocuiesc incriminarea consumului de droguri cu politici de sănătate.

Dreptul la educație

31. a fost precizat că în 2022, alocarea bugetară pentru educație era de 3,11 la sută din PIB, în timp ce legislația prevedea 6 la sută. În zonele rurale existau școli fără salubritate adecvată, încălzire centrală, săli de sport sau biblioteci.
32. România s-a constatat că, deși gratuit conform legii, învățământul public implica o gamă largă de costuri, inclusiv plăți neoficiale de către familii pentru a acoperi anumite școli aflate în funcțiune.
33. a primit recomandarea îmbunătățirea finanțării cost-pe-elev, astfel încât bugetul alocat să acopere în întregime costurile și să nu mai fie necesară participarea financiară a părinților și investițiile în îmbunătățirea infrastructurii școlare.
34. a remarcat că rata netă de înscriere în învățământul primar este prea scăzută.
35. a concluzionat că România nu a reușit să asigure șanse egale în educație copiilor din zonele rurale în comparație cu semenii lor care locuiesc în orașe sau orașe.
36. a primit recomandarea construirea de noi școli și îmbunătățirea infrastructurii în zone rurale.
37. a raportat că dreptul copiilor cu dizabilități la învățământul de masă nu a fost garantat în mod efectiv

38. s-a constatatcă, cadrelor didactice le lipseau adesea pregătirea profesională cu privire la modul de a oferi educație incluzivă studenților cu diverse dizabilități.
39. Comisarul CoE a fost îngrijorat de numărul mare de copii cu dizabilități care nu au învățat sau sunt segregati în școli speciale. Ea a cerut României să se asigure că copiii cu dizabilități nu sunt excluși de la învățământul primar sau gimnazial gratuit și obligatoriu și că aceștia pot accesa o educație incluzivă și de calitate în condiții de egalitate cu ceilalți.
40. a primit recomandarea să ofere copiilor refugiați și migranți acces la o educație adecvată vârstei și aptitudinilor lor și nediscriminatorie și care oferă o instruire eficientă în limba română.
41. s-a constatatcă bullying-ul a rămas o problemă larg răspândită, în ciuda adoptării legilor recomandate prevederi din 2019, care interzic hărțuirea în instituțiile de învățământ.
42. luarea de măsuri pentru combaterea bullying-ului în școli.

Drepturile femeilor

43. s-a constatatcă stereotipurile cu privire la rolul femeii în societate persistă în publicitate și în presă.
44. a remarcat că, în ciuda faptului că femeile rome se confruntă cu discriminări multiple și intersecționale,
45. s-a constatatcă participarea femeilor la politică rămâne o problemă de îngrijorare. Partidele politice nu respectau prevederile legale privind accesul egal al femeilor în cadrul electoral OSCE/ODIHR a remarcat o lipsă de mecanisme eficiente de promovare a participării politice a femeilor.
46. a primit recomandarea includerea cotelor obligatorii de gen în legislația electorală și întreprinderea de campanii de conștientizare privind reprezentarea politică a femeilor.
47. OSCE/ODIHR a primit recomandarea ca partidele politice să ia în considerare modalități de creștere a echilibrului de gen și de a plasa femeile în poziții electiv pe listele de candidați.
48. sunt necesare măsuri suplimentare pentru a se asigura că ordinele de protecție provizorii și ordinele de protecție sunt aplicate sistematic și că încălcările ordinelor emise fac obiectul unor sancțiuni efective și disuasive.
49. a remarcat o lipsă de finanțare adecvată a sistemului de protecție și centre specializate insuficiente pentru supraviețuitorii violenței bazate pe gen
50. România trebuie să asigure resurse adecvate pentru serviciile sociale, inclusiv cele furnizate de autoritățile locale în sprijinul victimelor tuturor formelor de violență împotriva femeilor.
51. a primit recomandarea ca profesioniștii care lucrează cu supraviețuitorii violenței bazate pe gen să fie instruiți
52. a încurajat autoritățile să își intensifice eforturile pentru a desfășura campanii de conștientizare, în vederea abordării diferitelor aspecte ale prevenirii și combaterii tuturor formelor de

violență împotriva femeilor și pentru a ajunge la anumite grupuri de femei și fete, în special Femeile rome.

53. a încurajat România să se asigure că sancțiunile judiciare în cazurile de violență împotriva femeilor și violență domestică sunt eficiente, proporționale și disuasivă.

54. s-a constatat că definiția violului din Codul Penal nu era conformă cu Convenția de la Istanbul și victimele violului nu au acces la centre de referință pentru criza violului și/sau pentru violență sexuală pe deplin stabilite, distribuite în mod adecvat geografic.

55. A îndemnat autoritățile să modifice prevederile Codului penal care acoperă violul și agresiunea sexuală și să includă pe deplin noțiunea de lipsă a consimțământului liber acordat și să asigure sancțiuni corespunzătoare pentru toate actele sexuale fără consimțământul victimei.

Copii

56. a primit recomandarea stabilirea unor mecanisme prietenoase pentru copii pentru ca copiii să raporteze eficient abuzul. România a primit recomandarea instruirea personalului de drept și justiție cu privire la drepturile copilului.

57. România a primit recomandarea dezvoltarea de programe de informare și materiale care vizează îmbunătățirea abilităților parentale și formarea profesioniștilor din domeniul sănătății, educației și asistenței sociale care lucrează cu părinții pentru a promova abilitățile și abordările parentale pozitive.

58. a primit recomandarea să se asigure că toți copiii de la nivel primar și secundar primesc informații despre riscurile exploatării sexuale a copiilor și abuzului sexual facilitate de tehnologiile de informații și comunicațiilor.

59. a raportat că dezbaterile despre căsătoriile forțate și căsătoriile timpurii au fost pline de prejudecăți și, în general, asociate cu romii, deși se pare că era o practică mai largă.

60. a primit recomandarea României să-și atingă obiectivul de eliminare a căsătoriilor între copii până în 2030.

61. a primit recomandarea creșterea vârstei minime de consimțământ sexual la 16 ani.

62. a primit recomandarea României să închidă toate instituțiile rămase, să asigure tranziția acestora la îngrijirea comunitară. și să investească în servicii care să sprijine prevenirea destrămării familiei și sprijinirea tinerilor adulți care părăsesc sistemul de îngrijire.

63. a cerut autorităților să prevină plasarea ulterioară a copiilor cu dizabilități în instituții și să se asigure că aceștia sunt asigurați cu îngrijire în familii, mai degrabă decât în instituții „de tip familial”.

64. dificultăți legate de eliberarea certificatelor de naștere și de înregistrarea nașterii unor copii. Mulți copii și tineri romi au rămas neînregistrați la naștere. Riscul a fost crescut pentru copiii născuți din părinți care erau ei înșiși fără acte. Înregistrarea nașterii ar putea fi amânată în cazul căsătoriilor încheiate în străinătate fără transcriere/înregistrare în registrul civil român.

65. a primit recomandarea ca România să înlăture toate barierele practice în calea înregistrării nașterii, cu un accent deosebit pe grupurile minoritare, astfel încât toți copiii să fie înregistrați imediat.

Persoane cu dizabilitati

66. România ar trebui să dezvolte o strategie de înlocuire a plasamentelor involuntare cu măsuri alternative în comunitate menite să asigure îngrijire și tratament bazat pe consimțământul liber și informat.

67. Există cazuri raportate de abuzuri grave comise împotriva adulților și copiilor care locuiesc în instituții și a îndemnat România să se asigure că responsabilii sunt aduși în fața justiției. De asemenea, România ar trebui să adopte un plan clar de dezinstituționalizare și să aloce fonduri suficiente pentru înlocuirea instituțiilor cu servicii comunitare.

68. a concluzionat că persoanelor cu dizabilități nu li se garantează accesul efectiv la angajare.

Minorități

69. a remarcat că limbile minoritare nu au fost folosite în serviciile publice.

70. a primit recomandarea României să revizuiască limba și literatura română, educația civică și manualele de istorie pentru a asigura conținutul intercultural.

71. a primit recomandarea României să încurajeze mass-media să adopte coduri de etică profesională și coduri de presă care să respecte principiul nediscriminării și să promoveze o reprezentare nestereotipată a minorităților.

72. s-a constatat că segregarea școlară a copiilor romi a rămas o problemă.

73. a fost îngrijorat de lipsa de progres în România în ceea ce privește restituirea proprietăților din perioada Holocaustului de la cea de-a treia revizuire. Au continuat să existe probleme semnificative cu procesul de restituire, inclusiv întâzieri mari, interpretări prea restrânse ale legii și solicitări frecvente de dovezi documentare suplimentare inutile și adesea indisponibile.

Apatrizii

74. a raportat despre lipsa datelor fiabile privind apatridia și a unei proceduri dedicate de determinare a apatridiei.

75. a primit recomandarea stabilirea unei proceduri de determinare a apatridiei echitabile și accesibilă în lege și să ofere apatrizilor dreptul de ședere și o oportunitate de naturalizare și alte drepturi. în conformitate cu Convenția din 1954 și cu orientările UNHCR.

76. a remarcat o lipsă de prevederi legale pentru ca copiii născuți apatrizi în România să obțină Naționalitate română.

77. a primit recomandarea să se asigure că toți copiii născuți în România dobândesc naționalitatea română în mod automat la naștere, indiferent de statutul părinților.

Comitetul pentru prevenirea torturii (CPT) al Consiliului Europei a publicat un raport privind România, în urma constatărilor făcute de o delegație care a examinat tratamentul pacienților internați în unități de psihiatrie și al persoanelor din centrele de îngrijire rezidențiale.

Delegația CPT a vizitat patru spitale de psihiatrie generală, unde s-a axat pe tratamentul pacienților acuti și al pacienților cronici internați pe termen lung. Delegația a vizitat și Spitalul de Psihiatrie și Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri din județul Iași și, de asemenea, pentru prima dată, trei tipuri diferite de centre de asistență socială.

Constatările vizitei din 2022 plus constatările pe care le știm cu toții din presă la începutul anului 2025 confirmă urgența de a acționa pentru a garanta că toate persoanele din instituțiile psihiatrice beneficiază de condiții de viață decente și de un tratament adecvat pentru tulburările lor psihice. La baza acestor reforme se află necesitatea de a consolida efectivele de personal în toate spitalele vizitate.

În ceea ce privește centrele de asistență socială, autoritățile române ar trebui să instituie un cadru juridic clar și cuprinzător care să reglementeze plasamentul și șederea rezidenților în centrele rezidențiale, inclusiv situațiile în care orice restricții impuse pot echivala cu o privare de facto de libertate.

8.4. Monitorizarea progreselor

În ciclul IV (noiembrie 2022 – februarie 2027), România trebuie să raporteze periodic asupra măsurilor luate pentru punerea în aplicare a recomandărilor. Comisia va continua să urmărească și să evalueze progresele, susținând adoptarea unui plan național privind drepturile omului și alocarea resurselor necesare.

CAPITOLUL IX România și condamnările la CEDO

9.1 Tratament inuman și degradant (Art. 3 CEDO)

- România a fost în mod repetat condamnată pentru încălcarea articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care interzice tortura, precum și tratamentele inumane sau degradante.
- Printre cauzele principale se numără **condițiile de detenție** din penitenciare și centre de arest preventiv: supraaglomerare, igienă precară, asistență medicală insuficientă, lipsă de spațiu personal minim etc.
- Un caz de referință este *Rezmiveș și alții vs. România* (2017), unde CEDO a constatat că problemele din sistemul penitenciar românesc reprezintă o „problemă structurală”, care necesită un program de măsuri pe termen lung.

✓ România, „lider” în Uniunea Europeană

- În comparație cu alte state membre UE, România este țara cu cele mai multe hotărâri de condamnare pe fondul acuzației de „tratament inuman sau degradant”.

- Această statistică reflectă **măsura în care problemele sistemice** din penitenciare rămân nesoluționate sau insuficient rezolvate, perpetuându-se astfel situațiile care generează noi plângeri la CEDO.

9.2 Numărul de decizii CEDO neimplementate

1. 115 cauze importante neimplementate

- România are un **record negativ** legat de numărul de decizii ale CEDO care, deși sunt definitive, nu au fost pe deplin puse în aplicare (implementate) la nivel național.
- Termenul „neimplementare” (sau „executare parțială”) indică faptul că statul român nu a îndeplinit toate cerințele hotărârilor CEDO, fie că e vorba de plata despăgubirilor, fie de măsuri generale (schimbări legislative, reforme instituționale, politici publice etc.).
- Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei monitorizează executarea hotărârilor și emite recomandări, însă multe dintre acestea rămân fără efect imediat, din cauza lipsei de voință politică, a birocrăției sau a resurselor limitate.

2. Consecințele lipsei de implementare

- Repetarea aceluiași tipuri de condamnări: Dacă problemele de fond (legislația deficitară, lipsa infrastructurii etc.) nu sunt rezolvate, apar noi plângeri la Curte.
- Creșterea volumului despăgubirilor plătite din bugetul de stat: România riscă să achite constant sume consistente către petenți pentru daune morale și materiale.
- Critici internaționale și presiune diplomatică: pe lângă daunele financiare, reputația României în plan internațional este afectată.

9.3 Numărul ridicat de sesizări la CEDO

1. România, pe locul 4 ca număr de sesizări

- Potrivit ultimelor date publicate de Curte, România se află pe locul IV în privința numărului de cereri înregistrate, după Turcia, Rusia și Ucraina.
- În contextul războiului din Ucraina și al situației politice din Rusia și Turcia, este de așteptat ca aceste țări să primească un număr mare de sesizări pentru încălcări grave și sistemice. Faptul că România se află imediat după ele este un semnal clar că problemele din sistemul românesc (justiție, administrație publică, condiții de detenție etc.) generează în continuare plângeri semnificative.

Până în prezent (28 ianuarie a.c.), Curtea a comunicat țării noastre un total de 15.325 de cauze, iar ritmul comunicării de noi cauze a fost unul foarte susținut în ultimii ani. Astfel, la 1 ianuarie 2025 erau înregistrate 15.287 de cauze, la 1 ianuarie 2024, erau înregistrate 14.535 de cauze, la 1 ianuarie 2023 erau înregistrate 13.725 de cauze iar la 1 ianuarie 2022 erau înregistrate 12.661 de cauze, ceea ce echivalează cu un număr mediu de 2,39 cauze comunicate în fiecare zi calendaristică din intervalul dintre 1 ianuarie 2022 și 1 ianuarie 2025.

AGCEDO și DAG gestionează, de asemenea, reprezentarea României în procedura de executare a hotărârilor și deciziilor pronunțate de CEDO în cauzele împotriva țării noastre și, din acest punct de vedere, la 20 decembrie 2024, conform statisticilor Departamentului pentru Executarea hotărârilor CEDO din cadrul CoE, pe parcursul anului 2024, România are 302

cauze repetitive și 116 cauze principale sub supravegherea Comitetului Consiliului Europei (CoE) Miniștri (CM).

Spre comparație, la sfârșitul anului 2023, România avea 361 de cazuri repetitive și 115 cazuri principale sub supraveghere.

În 2024 (începând cu 19 decembrie), România a reușit să închidă 102 cazuri repetitive și 6 cauze principale, față de 109 cazuri repetitive și 12 cauze principale în 2023. Numărul cazurilor românești închise în 2023 și 2024 este semnificativ mai mare decât în cei trei ani precedenți. (2 cazuri principale și 13 cazuri repetitive în 2020, 3 cazuri principale și 42 cazuri repetitive în 2021, 8 cazuri conducătoare și 29 repetitive în 2022).

În ceea ce privește sumele stabilite de Curte a fi plătite cu titlu de satisfacție echitabilă în cauzele împotriva României, în anul 2024 (la data de 20 decembrie), suma totală a fost de 1.418.355 EUR, față de 1.930.743 EUR în 2023, 2.860.079 EUR în 2022, 4.181.275 EUR în 2021 și 37.455.755 EUR în 2020. Precizăm că DAG joacă un rol esențial în acest proces de plată a despăgubirilor stabilite de Curte, deoarece personalul este însărcinat cu pregătirea documentației necesare și cu elaborarea dispozițiilor de plată sub semnătura ministrului afacerilor externe, care sunt mai apoi transmise Ministerului Finanțelor pentru virarea sumelor.

Acest volum de lucru reflectă situația României la CEDO și CM din punctul de vedere al numărului de plângeri formulate în fața Curții. Astfel, la 30 noiembrie 2024, România se afla pe locul patru în ceea ce privește dosarele pe rolul CEDO, cu 3.800 de cereri pe rol, sau 6,2% din totalul de 61.250 de dosare pe rol, fiind depășită de Ucraina (7.750 de cazuri), Rusia (7.900 de cazuri) și Turcia (22.450 de cazuri). Rusia a fost exclusă din CoE și CEDO în martie 2022, dar Curtea continuă să analizeze cauzele depuse înainte de data excluderii, iar CM își continuă activitatea de supraveghere a executării hotărârilor CEDO împotriva Federației Ruse.

Precizăm că, în ultimii ani, inclusiv ca urmare a eforturilor susținute de elaborare a observațiilor în cauzele pendinte, dar și a demersurilor de executare a hotărârilor CEDO sub aspectul remedierii unor probleme sistemice numărul cauzelor pe rol împotriva României la CEDO, deși încă semnificativ, a cunoscut o scădere constantă. La sfârșitul anului 2023, România avea 4.150 de cauze pe rol în fața Curții. La sfârșitul anului 2022, numărul dosarelor pe rol împotriva României era de 4.800, iar la sfârșitul lui 2021, numărul era de 5.700.

De asemenea, România ocupă în prezent locul cinci ca număr de dosare pentru care CM a supravegheat procesul de executare (aceasta include dosare aflate încă în supraveghere și dosare închise, conform platformei CoE HUDOC EXEC), cu 4.385 de dosare (la 20 decembrie 2024), depășite de Italia (9.050 cazuri), Turcia (8.905 cazuri), Rusia (8.437 cazuri) și Ucraina (4.520 cazuri).

2. Principalele categorii de plângeri

- **Condiții de detenție** (cea mai mare parte).

- **Dreptul la un proces echitabil** (art. 6 CEDO): întârzieri semnificative, proceduri greoaie, neexecutarea hotărârilor judecătorești.
- **Încălcarea dreptului de proprietate** (Protocolul 1, art. 1): restituiri de proprietăți, despăgubiri pentru imobile naționalizate.
- **Tratamente discriminatorii** (art. 14): discriminare pe criterii etnice, dizabilități, gen etc.

9.4 Cauze și factori determinanți

1. Deficiențe structurale

- Sistemul penitenciar subfinanțat și supraaglomerat.
- Infrastructură învechită și lipsa investițiilor în reabilitarea spațiilor de detenție.
- Lipsa de personal specializat (medici, asistenți, personal de reintegrare socială etc.).

2. Lacune legislative și administrative

- Progrese lente sau ineficiente în punerea în aplicare a reformelor impuse de CEDO.
- Birocrație excesivă și lipsa unui mecanism coerent de coordonare între ministerele responsabile de îndeplinirea hotărârilor CEDO.
- Întârzieri în elaborarea de politici publice și în adoptarea de acte normative care să remedieze problemele identificate.

3. Voința politică fluctuantă

- Uneori, schimbările de guvern sau de coaliție politică pot încetini sau bloca reforme deja începute.
- Interesul redus față de reforma sistemului penitenciar, perceput ca o temă „nepopulară” în rândul electoratului.

9.5 Implicații și recomandări

1. Consolidarea cooperării interinstituționale

- Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor, Ministerul Afacerilor Interne, Parlamentul și alte structuri trebuie să colaboreze mai eficient pentru a duce la îndeplinire cerințele CEDO.
- Crearea/întărirea unui **mechanism integrat** de monitorizare a progreselor și a punerii în aplicare a măsurilor generale (legislative, administrative).

2. Investiții în infrastructură și resurse umane

- Alocarea de fonduri adecvate pentru modernizarea penitenciarelor și a centrelor de arest preventiv.
- Angajarea de personal medical, psihologi, asistenți sociali și alți specialiști, pentru a îmbunătăți condițiile de detenție și reintegrarea socială a deținuților.

3. Reforme legislative și procesuale

- Amendamente care să asigure un **tratament demn** persoanelor private de libertate și care să reducă suprapopularea (ex. alternative la detenție, detenția la domiciliu pentru infracțiuni nonviolente etc.).
- Revizuirea periodică a practicilor judecătorești și administrative care au dus la hotărâri repetate de condamnare.

4. Creșterea gradului de transparență

- Informarea publicului despre progresele și dificultățile privind punerea în aplicare a hotărârilor CEDO.
- Includerea societății civile și a organizațiilor specializate în consultări privind reformele necesare.

9.6 Concluzii

Faptul că România se află pe **locul IV** ca număr de sesizări la CEDO și deține recorduri nefericite în domeniul condamnărilor pentru tratament inuman sau degradant evidențiază **probleme structurale profunde**, mai ales în domeniul penitenciar și în implementarea efectivă a hotărârilor CEDO.

- Pe de o parte, există o **responsabilitate** clară a autorităților române de a lua măsuri concrete, rapide și eficiente pentru a alinia legislația și practicile administrative la standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului.
- Pe de altă parte, **societatea civilă și mass-media** pot juca un rol important în menținerea pe agenda publică a acestor subiecte și în monitorizarea periodică a progreselor.

Tendința actuală arată că **fără o reformă consistentă** în domeniile identificate (penitenciare, sistem judiciar, combaterea discriminării și garantarea drepturilor fundamentale), numărul plângerilor și condamnărilor la CEDO ar putea să rămână ridicat, perpetuând o imagine externă defavorabilă și costuri financiare considerabile pentru statul român.

CAPITOLUL X. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

10.1. Rezumatul principalelor realizări

- **Promovarea drepturilor fundamentale** prin dezbateri, conferințe, avize legislative și inițiative comune cu alte instituții.
- **Monitorizarea intensă** a aplicării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, inclusiv colaborarea cu Consiliul de Monitorizare și instituțiile de resort.
- **Gestionarea eficientă a petițiilor și memoriilor**, prin orientarea corectă a cetățenilor și instituțiilor, dar și prin identificarea lacunelor legislative.
- **Intervenția rapidă** și susținută în criza umanitară generată de războiul din Ucraina, prin organizarea de întâlniri interinstituționale și colaborarea cu societatea civilă.
- **Implicarea activă** în procesul de evaluare periodică universală (UPR) și susținerea recomandărilor primite de România.
- **Promovarea sănătății mintale și reproductive**, precum și a drepturilor copiilor și minorităților, prin evenimente tematice și inițiative legislative.

10.2. Rolul și importanța comisiilor parlamentare

Comisiile parlamentare, inclusiv Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități, constituie „celula de bază” a activității Parlamentului. Prin munca detaliată și temeinică din cadrul acestora, se asigură:

- **Eficiența și legitimitatea** procesului legislativ și de control;

- **Analiza aprofundată** a proiectelor legislative și consultarea tuturor părților interesate;
- **Transparența decizională** și dialogul cu societatea civilă, mass-media și actorii instituționali;
- **Formularea de propuneri concrete** și adaptate nevoilor societății, menite să aducă plus valoare protecției drepturilor omului în România.

Activitatea Comisiei pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități pe parcursul anului 2024 a demonstrat un **angajament real** în promovarea drepturilor fundamentale, încurajarea egalității de șanse și protejarea diversității etnice și religioase.

Prin **organizarea conferințelor, dezbaterilor și întâlnirilor de lucru**, Comisia a facilitat un **dialog deschis** între actorii relevanți, contribuind la **îmbunătățirea cadrului legislativ** și la măsurile de protecție a drepturilor omului.

De asemenea, **răspunsurile prompte la petiții**, precum și **inițiativele menite să sprijine refugiații**, au arătat capacitatea Comisiei de a se adapta rapid și de a oferi soluții practice la problemele curente. Implicarea în procesul UPR și **cartografierea problemelor de drepturile omului** reprezintă pași importanți către o viziune strategică și o **implicare instituțională** mai profundă.

Prin toate aceste demersuri, Comisia își reafirmă rolul de **for parlamentar esențial** în garantarea drepturilor omului și **promovarea valorilor democratice** în România.

Data:

Președintele Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități